

απόψεις

Η αυτόματη ανταλλαγή φορολογικών πληροφοριών και η εθελούσια συμμόρφωση

Έχουμε πολλές φορές επισημάνει ότι η υπερφορολόγηση γνωστών πηγών εισοδημάτων, όπως έχει συμβεί στη χώρα κατά τα τελευταία πέντε χρόνια, μπορεί να λειτουργήσει πυροσβεστικά και να αποτρέψει τη δημοσιονομική της κατάρρευση και ακολούθως την κατάρρευση της κρατικής της υπόστασης. Όμως, η υπερφορολόγηση αυτή δημιουργεί σημαντικό πρόβλημα στις αποταμιεύσεις και ακολούθως στις επενδύσεις παραγωγικού κεφαλαίου καθώς και στην κατανάλωση, με αποτέλεσμα την ύφεση. Όταν, μάλιστα, όπως και στην Ελλάδα συμβαίνει, δεν είναι δυνατή η υλοποίηση επεκτατικής νομισματικής πολιτικής, κυρίως διότι δεν είναι δυνατόν να τυπωθεί χρήμα αλλά και διότι ο βαθμός πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας είναι εξαιρετικά χαμηλός με αποτέλεσμα ο δανεισμός να είναι εξαιρετικά ακριβός έως και αδύνατος, τότε η ύφεση αυτή αποκτά οξύτητα και κυρίως μοιάζει να μονιμοποιείται. Η χώρα δεν καταφέρνει να σωρρεύσει κεφάλαιο, να μοχλεύσει με την τεχνολογία και την καινοτομία την παραγωγή της, να αντιμετωπίσει τα ελλειμματικά της ισοζύγια. Ακολούθως, αυτή μοιάζει να βυθίζεται σε μια κυκλική δύνη υστέρησης της οικονομικής της μεγέθυνσης, με το Α.Ε.Π. της να βαίνει κάθε έτος μειούμενο. Η υστέρηση αυτή εμποδίζει την ουσιαστική αναδιανομή του συνολικού προϊόντος, με περαιτέρω αποτέλεσμα την οικονομική υστέρηση αντί της οικονομικής ανάπτυξης, υπό συνθήκες ισοτιμίας και κοινωνικής δικαιοσύνης.

Ακόμη όπως έχουμε στο παρελθόν επισημάνει, τρόπος για να ξεφύγουμε από τον κύκλο της υστέρησης και της ύφεσης είναι να δημιουργήσουμε ανταγωνιστικές συνθήκες οικονομικής ανάπτυξης και κυρίως να διευρύνουμε τη φορολογητέα ύλη με τον περιορισμό της φοροδιαφυγής. Σε συνθήκες παγκοσμιοποιημένων οικονομικών συναλλαγών και κυρίως σε συνθήκες μεγάλης ελευθερίας στην κίνηση κεφαλαίων, χωρίς αυστηρό κανονιστικό πλαίσιο, οι μεγαλύτερες οικονομίες αρχίζουν και αντιλαμβάνονται ότι για τον περιορισμό διαφυγής από την κυριαρχική τους εξουσία φορολογητέας ύλης πρέπει να ενταθούν και να συμπληρωθούν οι συστημικοί κανόνες ουσιαστικής ανταλλαγής πληροφοριών. Ιδίως, οι κανόνες που αφορούν στον προσ-

διορισμό της φοροδοτικής ικανότητας των φορολογικών τους υποκειμένων, τα οποία αποκτούν ή μεταφέρουν στην αλλοδαπή, ελεύθερα χωρίς περιορισμούς, φορολογητέα στη χώρα κεφάλαιά τους.

Έτσι, μόλις ο ΟΟΣΑ πρότεινε, με ορίζοντα εφαρμογής το έτος 2017, νέους κανόνες για την αυτόματη ανταλλαγή φορολογικών πληροφοριών, με περαιτέρω ουσιαστική στόχευση την ευχερή άρση του τραπεζικού απορρήτου. Ήδη, από το έτος 2009, ο ΟΟΣΑ είχε δημιουργήσει πλαίσιο ανταλλαγής πληροφοριών, μόνο όμως για τις περιπτώσεις όπου υπήρχε υποψία φοροδιαφυγής. Από το έτος 2017, στόχος θα είναι η αυτόματη και χωρίς προϋποθέσεις ανταλλαγή πληροφοριών. Τον στόχο αυτό έχουν ήδη εκφράσει δημόσια τη βούλησή τους να εξυπηρετήσουν 65 κράτη (αναπτυγμένα ή/ και υπό ανάπτυξη), μεταξύ των οποίων και κράτη με σημαντική δραστηριότητα στη συλλογή κεφαλαίων, όπως η Ελβετία, το Λουξεμβούργο και η Σιγκαπούρη. Ακόμη, υπάρχουν αρκετά κράτη που αναμένονται να συναινέσουν, όπως το Χονγκ-Κονγκ, ενώ αντίθετα στην πρωτοβουλία αυτή ήδη αντιδρούν το Ντουμπάι και ο Παναμάς.

Υπό το πρίσμα των προσπαθειών που καταβάλλει ο ΟΟΣΑ, σκόπιμο θα ήταν να εξετασθεί και στη χώρα μας ένα σύστημα οικειοθελούς συμμόρφωσης όσων έχουν μεταφέρει ή αποκτήσει κεφάλαια στο εξωτερικό, χωρίς για αυτά να έχουν φορολογηθεί στη χώρα, αν και οι κάτοχοι τους υπείχαν σχετική υποχρέωση. Τέτοια προγράμματα εθελοντικών δηλώσεων έχουν ήδη εφαρμοσθεί σε άλλες χώρες, με την ταυτόχρονη παροχή κινήτρων μειωμένου κύριου φόρου ή προσαυξήσεων, τα οποία μοιάζει να έχουν αποφέρει σε αυτές σημαντικά φορολογικά έσοδα. Κύρια προϋπόθεση για να στεφθεί ένα τέτοιο πρόγραμμα με επιτυχία είναι προεχόντως η δημιουργία συνθηκών εμπιστοσύνης προς την κρατική δράση, ιδίως για τη διαχρονική έλλειψη άλλων συνεπειών σε όσους θα επιχειρήσουν την εθελοντική συμμόρφωση. Με άλλα λόγια, το πρόγραμμα αυτό θα πρέπει να είναι σαφές, διαυγές, σταθερό και κυρίως ασφαλές.

Και ίσως, εντός του επόμενου έτους όταν και ολοκληρώνονται οι παρατάσεις παραγραφών για τον φορολογικό έλεγχο κάθε λίστας «φοροδιαφυγής», ενώ ακόμη υφίσταται μεγάλος όγκος προς έλεγχο που δεν φαίνεται να μπορεί να ολοκληρωθεί εμπρόθεσμα και με επάρκεια για το σύνολο των εκκρεμών υποθέσεων, θα ήταν εξεταστέα η λύση της εθελούσιας συμμόρφωσης. Κάθε τέτοια λύση "φορολογικής αμνηστίας" με υψηλότερο ή χαμηλότερο περιορισμό της φορολογικής υποχρέωσης των συμμορφούμενων είναι κοινωνικά άδικη και δημιουργεί τριγμούς στην κοινωνική φορολογική συνείδηση. Όμως, υπό τις τρέχουσες συνθήκες ύφεσης και υπερφορολόγησης, πιθανόν η επιλογή αυτή να προσφέρει την αναγκαία ρευστότητα στο ελληνικό δημόσιο, ώστε να είναι πιο ευχερής η αποκατάσταση της φορολογικής ισότητας και ο περιορισμός των φορολογικών υποχρεώσεων που σήμερα αγγίζουν σε πολλές περιπτώσεις τα όρια της δήμευσης.

Ας αρχίσουμε τουλάχιστον να το συζητάμε.

Ασπασία Μάλλiou